

О. ХЕНРИ СЪНЯТ

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1993

chitanka.info

СЪНЯТ^[0]

Мъри сънуваше сън.

И психологията, и науката се затрудняват, когато трябва да ни обяснят необичайните приключения на нетленната ни същност, която броди в царството на „Съня, брата близък на Смъртта“. Този разказ няма претенции да осветли въпроса; той е само описание на съня на Мъри. Един от най-озадачаващите елементи на необикновеното явление сън е, че сънища, които обхващат месеци, дори години, може да траят само няколко секунди или минути.

Мъри чакаше в килията си в отделението за осъдените. Електрическата крушка на тавана в коридора хвърляше силна светлина върху масата му. На лист бяла хартия една мравка щъкаше лудо насам-натам, тъй като Мъри току й препречваше пътя с плик. Електроекзекуцията беше насрочена за девет часа вечерта. Мъри наблюдаваше с усмивка номерата на мравката, най-умното насекомо.

В отделението имаше още седем осъдени. Откакто попадна тук, Мъри беше наблюдавал как изведоха трима, за да срещнат участта си: първият полудя и взе да се мята като вълк, хванат в капан; вторият, не по-малко побъркан, отправяше благочестив шепот към небето; третият, някакво мекотело, изгуби съзнание. Мъри се питаше с какво сърце, нозе и лице ще срещне своята участ; защото това бе неговата вечер. Сигурно приближаваше девет.

Килиите бяха разположени в два реда и точно срещу неговата се намираше клетката на Бонифацио, сицилианеца, убил годеницата си и двамата полицаи, дошли да го арестуват. С него Мъри беше играл шах часове наред, като всеки се провикваше през коридора, за да обявява хода си на своя невидим противник.

— Хей, гросмайстор Мъри, как се чувстваш, добре, нали? — разнесе се гласицето на Бонифацио, което звънтеше като камбана.

— Много добре, Бонифацио — отвърна спокойно Мъри, който остави мравката да се покачи на плика и после я изтърси внимателно на каменния под.

— Браво, grosмайсторе. Такива като нас трябва да умрат като истински мъже. Моят ред идва другата седмица. Нямам нищо против. И помни, grosмайстор Мъри, че последната игра победих аз. Може да се случи да играем пак. Знаеш ли? Там, дето ни пращат, може да се наложи да викаме по-силно ходовете си.

Здравомислещата философия на Бонифацио, последвана от оглушителния му звънлив смях, по-скоро стопли, нежели да охлади замрялото сърце на Мъри. И все пак, на Бонифацио му оставаше още една седмица живот.

Затворниците чуха познатото силно тракане на стоманените резета на вратата в края на коридора. Трима души дойдоха до вратата на килията на Мъри и я отключиха. Двамата бяха надзиратели, а третият — Ле... не, така беше някога, но сега — преподобният Ленард Уинстън, съсед и приятел на Мъри от времето, когато тичаха босоноги.

— Успях да се назнача за свещеник на затвора — обясни той и стисна здраво десницата на Мъри. В едната си ръка държеше малка Библия, подпъхнал палец между страниците.

Мъри се поусмихна и приведе в ред няколкото книги и поставки за перодръжки на масичката си. Щеше му се да каже нещо, ала не му идваха на ум подходящи думи.

Затворниците бяха кръстили този тесен затвор „Път към ада“. Редовният надзирател на Пътя към ада, грамаден, недодялан, добродушен човек, извади малка бутилка уиски от джоба си и я предложи на Мъри с думите:

— Това, знаеш, си е нормално. Който има нужда от подкрепително, си пийва. Няма опасност да им стане навик.

Мъри отпи голяма глътка.

— Браво, момче! Малко укрепващо средство не пречи и после всичко върви като по масло.

Те излязоха в коридора и всеки от обречените седмица знаеше какво следва. Пътят към ада е един свят извън границите на вселената; и когато си лишен от едно или повече от петте сетива, намираш някакъв заместител. Всички знаеха, че приближава девет и че Мъри ще отиде на електрическия стол в девет. Освен това в многото

разклонения на Пътя към ада има една аристокрация на престъпността. Човекът, който убива, без да му мигне окото, който унищожава врага или преследвача си, движен от примитивни чувства и страсти в битката, гледа с презрение плъха, паяка, змията в човешки образ.

Ето защо само трима от седмината осъдени се сбогуваха с Мъри, докато той крачеше по коридора между двамата надзиратели: Бонифацио, Марвин, убил един надзирател при опита си да избяга от затвора, и Басит, обирачът на влакове, влязъл в дранголника, защото пазачът на пощата в експреса отказал да се подчини на думите му „Горе ръцете!“ Останалите четирима се свиваха подличко в килиите си и безсъмнено усещаха по-болезнено остракизма в обществото на Пътя към ада, отколкото спомена за собствените си, недотам интересни закононарушения.

Мъри се чудеше на собственото си спокойствие и едва ли не безразличие. В помещението за изпълнение на екзекуцията имаше двайсетина души — събрание от затворнически служители, вестникарски дописници и зяпачи, успели кой знае как да се вмъкнат.

Тук, едва ли не насред изречението, ръката на Смъртта е прекъснала последния разказ на О'Хенри. Той е възнамерявал този разказ да бъде различен от другите негови разкази, да сложи с него началото на нова поредица, и то в стил, какъвто не е опитвал до този момент. „Искам да покажа на читателите — пише авторът, — че мога да напиша нещо ново (ново поне за мен), разказ без уличен език, с чисто драматичен сюжет, създаден по начин, който ще се доближава повече до моите представи за белетристика.“ Преди да започне разказа, О'Хенри е описал накратко как смята да го разработи: Мъри, обвинен и осъден за зверското убийство на любимата си — убийство, извършено в пристъп на ревност, — отначало посреща смъртната присъда спокойно и според всички външни признаци с пълно безразличие. Но когато се приближава до електрическия стол, настъпва пълен обрат. Той е изумен, потресен, смазан. Цялата картина в смъртната камера — свидетелите, зрителите, подготовката за екзекуцията — му се вижда нереална. В главата му проблясва мисълта, че е станала някаква ужасна грешка. Защо го връзват за електрическия

стол? Какво е сторил? Какво престъпление е извършил? В няколкото мига, докато му поставят коланите, той вижда нещо друго. Сънува сън. Селска къщичка, огряна от слънцето, се гуши сред гъстак от цветя. Пред нея седят някаква жена и малко дете. Той ги заговаря и разбира, че това са собствената му жена и собственото му дете, а къщичката — техния дом. Тъй значи, в крайна сметка всичко е грешка. Някой е допуснал ужасна, непоправима грешка. Обвинението, съдебният процес, смъртната присъда — всичко е било сън. Той прегръща жена си и целува детето. Да, това е то щастие. Другото е било сън.

После по знак, даден от надзирателя, по жицата потича смъртоносният ток.

Мъри е сънувал погрешен сън.

[0] Това е последната творба на О. Хенри. Поръчан му от списание „Козмополитън“, разказът е намерен недовършен върху пращното бюро на писателя, имал неблагоприятното междуременно да почине. Разказът е публикуван малко по-късно същата година (1910) в септемврийския брой на споменатото списание с бележка отдолу, явно редакционна. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.